

PRZESTĄPIENIE (35) *sb n*

-enie (34), -enie (1).

Pierwsze i drugie e jasne, końcowe z tekstów nieoznaczających -é lub oznaczających niekonsekwentnie.

sg *N* przestąpieni(e) (8). ◇ *G* przestąpieniã (9); -ã (6), -(a) (3). ◇ *A* przestąpieni(e) (13). ◇ *I* przestąpieni(e)m (4). ◇ *L* przestąpieniu (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde brak.

1. Przemieszczenie się w ruchu (6) :

a. Wyjście poza linię oddzielającą (2) :

α. Sforsowanie przeszkody [czyje] (1) : Bo za iego [*Boga*] pomocą nie íproftał by mi żadny huff nalepffym rżadem ípráwiony á żadny mur by mi niewydzierżał przestąpienia mego [*transgredior murum Vulg Ps 17/30*] *RejPs 25v.*

β. O Słońcu: przejście przez kolur soliscitium (1) :

Wyrażenie: »przestąpienie Słońca [*na co*]« (1): *Solstitium [= przesilenie dnia z nocą], Solis statio, quum sol ultra non progreditur, sed retrocedere incipit – Przestąpienie słońca na inźikrąg [= półkulę niebieską]. Calep 988a.*

b. Przemierzenie jakiegoś terenu, tu: o przejściu Anioła Śmierci (tu Jahwe) (szersze objaśnienie cf PASCHA 1.) (2) : *Transcensus, in Bibliis, Przestąpienie/ przeminienie álbo przeście. Mącz 370d.*

*przestąpienie czyje (1): [Mówi Pan:] A iż was wypuścić niechcą [*Egipcjanie Żydów*]/ iuz łam zeydę á przelthąpię przez wżytki kráiny ty/ á cokolwiek fie naypierwey w ktorym domu vrodziło/ to włfytko będzie zábito. A ták wy wżyłcy wedle narodow á wedle pokolenia łwego/ weźmiecie káždy z was báránká bez zmázy/ á wpielźy go łobie będziecie go pożywác ná pámiątkę przestąpienia moiego. *RejPos 158.**

c. Przemieszczenie się z miejsca na miejsce; przen (2) :

Wyrażenie: »przestąpienie z żywota (doczesnego) do żywota wiecznego« (2): *RejAp 20v; Gdyż łmierci człóweká ípráwiedliwego pímo nie zowie łmierciá iedno zálnieniem/ á przestąpieniem z żywotá doczełnego do żywotá wiecznego. *RejPos 281.**

2. [Opuszczenie, niewpisanie fragmentu tekstu: iż co łobie drugi ná kráiu dla pámięci náznáczył: to drugi przepifuiąc kłięgi/ wtext włóżył/ mniemáiąc proftak żeby to było przestąpienie: á nie dla pámięci znáczenie. *CzechNT +2v.*]

3. Dokonanie zmiany jako figura retoryczna (2) :

a. Przejście do innego tematu (1) : *Metabasis, Transitio, Przestąpienie/ dáley połtąpienie/ przeminienie/ Przeście/ gdy w mowie oznáyumuyemy o czymelmy mówili/ á o czym daley mowić będziemy. *Mącz 219b.**

b. Inwersja, hyperbaton (1) : *Hyperbaton sive Hyperbasis, [...] Latine transgressio, Przestąpienie/ álbo słowá ná koniec łentencye záchowánie/ które rzecz łpełná czini. *Mącz 160d.**

4. Niezastosowanie się do poleceń, postanowień; postąpienie wbrew nakazom; *praevaricatio* *Mącz, PolAnt, Cn; transgressio* *Mącz, Cn (27) :* *Transgressio, Przestąpienie/ Przewinienie. *Mącz 148a, 475d.**

a. Nieposłuchanie, niewykonanie otrzymanego rozkazu (12) :

Wyrażenie: »przestąpienie ustawy« (1): [*Paweł do Tesalończyków:*] Opowiadamy wam [...] / ábyfycye fye odłączáli od káždego brátá chodzącego nyerządnye á nye wedle podányá/ ktore od nas wzyęli. Pátrż tu yáko frego karał o przestąpyenye wftawy fwoyey/ którą nyemożelż rzec/ iżeby od páná Kryftulá myał: Bo go nye fluchał kyedy kazał. *KromRozm II* g3v.

α. Boskiego [*w tym: o Adamie i Ewie* (9)] (11) : tą panną obyauyl czału zgrzełzenya adama z euą [...] gdy dla tego przestąpyenya przepużczył uyele zlego na adama y yeuą *PatKaz III* 99v.

przestąpienie przeciwko komu (1): [*Pan*] rowno sobie waży kážde przestąpyenie przeciwko łobye. *RejPos* 33.

przestąpienie czyje [*w tym: G sb* (3), *pron poss* (1)] (4): *KromRozm II* i3; w którą [śmierć wieczną] był poddan wżytek narod ludzki zá przekłciem Pánłkim/ prze grzech pirworodny/ á zá przestąpieniem w Ráiu przodká náłzego. *RejPos* 2, 330, 344v.

Wyrażenia: »pierwsze przestąpienie« (1): O iako Grośna pokuta/ przyfzła godnie na człowika/ za grzech pierśłego wieka. Włlyftko ludzkie pokolenie/ za pierwfśe przestąpienie/ wtym fie złym grzechu poczyna *SeklPieś* 32.

»przestąpienie przykazania« (2): yfż yeft łtradanye pyeruorodney łprauyedlyuofczy [...] w pyerwfzych rodzyczach náłzych łtraczoney dla przestąpyenya przykazanya bozego *PatKaz I* 5v; *WerGość* 207.

»przestąpienie wolej [*boskiej*]« (1): A thák wiele tego wżędy w písmie náyduiemy/ iáko Pan Bog záwždy bywał fregi ná kážde przestąpienie woley fwoiey. *RejZwierc* 260v.

»przestąpienie zakonu« (1): on [*Adam*] pierwey o woliey Bożey wiedział: on ią [*Ewę*] o grzech y przestąpienie zakonu Bożego karać miał *SkarŻyw* 262.

Szeregi: »grzech a (i) przestąpienie« [*szyk 2:1*] (3): Ale wnet po przestąpyenyu á grzechu pirwfłych rodzicow náłłych/ obycał [*Bóg*] [...] wśfemu rodzáyowi ludzkyemu zbáwicyelá *KromRozm II* i3; *RejPos* 2; *SkarŻyw* 262.

»przestąpienie i zgwałcenie« (1): [*Pan Bóg*] to miłóśierdzie z łálki fwoiey świętey nád łtworzeniem fwoim ludzkim vczynić raczył/ gdy náłzy pierwfzy rodzicy/ Adám y Iewá/ dla przestąpienia y zgwałcenia przykazánia iego świętego/ w Ráiu wtráćili śláchetność náтуры/ dla tego/ że iedli owoc zákazány *WerGość* 207.

b. Złamanie, naruszenie obowiązującego prawa (13) :

Wyrażenia: »przestąpienie przykazania« (1): Tedy krol [*egipski*] obwołał ná lud on Boży fregi bárzo á nieflychany wyrok/ po wżytkim krolełtwie [*aby zabijać kážde niemowlę żydowskie płci męskiej*] [...]: niechcąc go [*rodzice Mojżesza*] łwą ręką zábiiáć/ á boiác łię też áby łami y zdomem łwym od okrutniká/ dla przestąpienia przykazánia ie^{go} niezginęli [*puścili dziecko w koszu po rzece*] *SkarŻyw* 478.

»przestąpienie ustaw« (1): Stároftowie którzybykolwiek z pilnością tego záwárcia ábo hámowánia pilnie przefłtrżęgáli/ tácy towárów przepáđłych dla wyłtepku nád zákazánié y przestąpienia wftaw [*mercimoniorum ... a transgressore constitutionis accipiendarum JanStat* 1038]/ połowicę otrzymáią *SarnStat* 511.

α. Boskiego: grzech (11) : Dla czegoż/ á którym sposobem dał był żydom stary zakon/ gdy inego czekać myli? (-) Odpowiedź za mnie Paweł S. [Gal 3/19] Dla przestąpienia/ to jest/ dla powściągnięcia żydów krnąbrnych/ á ku złości/ á zwłóczy ku błądostwu [!] pochopnych/ pokądby nye przyśledł zbawićel albo Mefysz obycany *KromRozm II* i3v.

przestąpienie czyje [w tym: *pron poss (4), G pron (1)*] (5): Gdyż on [Baranek Boży] raćzy naobie niecz Moje wśytko przestąpienie Gdyż oczłczył mę sumnienie Przes kołtowna mękę swoję *RejKup* dd3; Iż gdy thu vpádły brát twoy przeciwko tobie wykroczy/ [...] á prośi cie ábys mu ono przestąpienie iego [przeciw prawom boskim] przepuścił/ dla imienia Pána swiego: á ty złożył onę krzywdę s łercá swego/ [...] iużes go rozwiązał przed oblicznością Pána swego *RejPos* 120, 14, 168, 244.

Zwrot: hebr. »przestąpić przestąpienie« (1): Vczynię też ziemię spuśtożeniem/ ponieważ przestąpili przestąpienie [*praevaricati sunt praevaricationem*]/ mowi Adonái Iehowa. *BudBib Ez* 15/8.

Wyrażenia: »przestąpienie wolej [boskiej]« (1): iákcie rośkofzy á iákcie krotofile [*iron.: w piekle*] mogą vroś s káždego namnieyżego przestąpienia tey wolej á tego to rośkazania iego swiętego. *RejPos* 180v.

»przestąpienie zakonu(-a), mandatow« [*szyk 2:1*] (2:1): A gdy Holofern sprawił obiad wielki/ rzekłá Iudyth/ to będę ieść com s łobą przyniośłá/ áby ná mię gniew Boży nie przyśledł o przestąpienie zakoná. *BielKron* 113v; Grzech nic nie ieśt inżego/ iedno przestąpienie Zakonu Bożego/ á niepołufzeństwo Przykazania iego. *WujJud* 63v; Bo mándatow Bołkich znáczne przestąpienie piekłá blińkie. *LatHar* 112.

Synonimy: 1., 3. *przeście*; 2. *opuszczenie*; 4.a. *grzech, wystąpienie, występ, występpek, zgwałcenie, złamanie*.

Cf PRZESTĄPIĆ, PRZESTĘP, PRZESTĘPEK, PRZESTĘPNOŚĆ, PRZESTĘPSTWO

ZCh